

58d

E libris
gymnasio Mauritano Magdeburgensi
a venerabili
Carolo Funk
theol. doctore et gymnasii directore
a. 1857 hereditate relictis.

G. f. 171.

A. κ. Ω.

Vt

AMPLIFICATORES REI SCHOLASTICAE

& qui eruditum puluerem attrigerunt

SCHAEFERIANAE LIBERALITATIS PRAECONIVM,

item

PARADOXAS

DE VITIIS IN INTELLIGENDO FREQUENTIBVS

declamationes,

nec non

Adolescentum humanisimorum & spectatæ indolis

THEODOR. BERNHARD. LEHMANNI,

Bescou. Luf.

CHRISTIAN. JONÆ WERCKMEI-

STERI, Schoenfliesf. Neo-March.

BALTH. ERDMAN. HEINSII, Tribell. Luf.

e curriculo vmbatico in academijs

studia sua translaturorum

orationes ad vale nobis dicendum comparatas

cras, DEO dante, finitis sacris matutinis

benigne audiant,

pro eo ac decet, rogat

&

EXERCITATIONEM

IN PETRONII LOCVM

DE CRVDIS ROMANORVM STVDIIS

IN FORVM PROPVLIS

præmittit

Jo. Gottfr. Zeiske,

rector lycei forani.

Sorauiz, Hano Rothiano.

AK

* * *

Paradoxa in medium producimus, & meletemata a communi opinione haud parum abhorrentia eruditorum censuræ subicimus. Vitia in intelligendo frequentia non decoramus præconis ipsa, sed in iis, quod aliquo excusamus, modo deprehendimus. Contra iis, quæ videntur ingentes virtutes eiusdem mentis, si homines improbius vtantur, larvam detrahimus. Nec mirum cuiquam videri debet. In depellendis intelligentiæ morbis qui formant ingenia, versantur, recteque quæ sint veri falsique confinia, ostendunt. Quod si cui paradoxa displiceant, vel in paradoxon sæculum culpam conferat. Iuuentus litteraria ex parte, vt nunc sunt tempora, non paradoxa tantum amat ac sequitur, verum ipsa etiam multis nominibus *πῆρα τάρυα* est. Neque tamen nunc temporum nostrorum vicus tangimus. Tutius est Romam veterem lustrare & videre, quid causæ Orbilio Pupillo fuerit, cur Perialgon ederet ac Suetonio commemoratum. Quin inprimis nunc ad Petronium Arbitrum respicimus, iudicii exquisitissimi hominem & vitiorum suæ ætatis censores acerrimum. Is haud procul ab initio Satyrici: *Primum, inquit, sicut omnia spes quoque suas ambitione donant, acinde cum ad vota properant, cruda adhuc studia in forum propellunt, & eloquentiam, quæ nihil esse maius constitunt, pueris induunt adhuc nascentibus.* De parentibus scriptori venusto sermonem esse, res ipsa loquitur & verborum contextus docet. Sine dubio Romanorum mores notat. Nihil tamen impedit, quo minus reliquæ Italiæ & prouinciæ æque reprehendere queat inlicita, quæ ab vrbe principe in cetera propicia desluunt. Apposite eam in rem Plinius: *Vicennesium vitia, inquit (l. 4. ep. 22.) intra ipsos resident, nostra late vacantur. Vique in corporibus, sic in imperio grauissimus est morbus, qui a capite diffunditur.* Æqualis scriptor de oratoribus: *quæ mala primum in vrbe nata, mox per Italiam fusa, iam in prouincias manant.* Dixeris de patribus Arbitro sermonem esse, vt quibus potestas regendi filiorum studia competit. Nec dubium tamen, quin matres etiam suavissimorum filiorum amore inductæ, vel horum blanditiis & *παιδαγωγῶν* expugnatae manum rei ad mouere potuerint. Præcipue si vterque parens litteris imbutus fuerit, vti Quintilianus non longe ab initio in parentibus quam plurimum esse eruditionis optat, & de patribus tantum se loqui negat. Huc pertinet, quod Satyricus dicit, *illos nihil maius esse eloquentia confiteri.* vnde conieciris, de eruditis agi hominibus. Quanquam etiam ignari artis de dulcedine ac præstantia rei iudicium ferre possunt. *Non doctus modo,* ait auctor dialogi (c. 32.) de oratoribus, *& prædens auditor, sed etiam populus intelligit ac statim ita laude prosequitur, vt legitime studuisse, vt per omnes eloquentiæ numeros isse, vt denique oratorem esse fatentur.* Quid igitur parentes? *cruda adhuc studia in forum propellunt.* Cruda vocat similitudine ducta a carnibus, quæ coctæ non sunt, vel certe non satis coctæ. Crudum etiam est, quod stomachi calore vel quocunque fermento nondum concoctum est: vnde ipse homo crudus dicitur. Superior Plinius cruda & immitia adhuc poma quodam loco appellat, quæ maturitatem nondum consecuta sunt. Contra Gellius X. 11. *in frugibus & in pomis matura dicuntur, quæ neque cruda & immitia sunt, neque caduca & decocta, sed tempore suo adulta maturataque.* Ex ea similitudine intelligere licet, quid per studia cruda sibi velit Petronius. Notat immatura & intemptiua, quæ, vt iterum ait noctium atticarum scriptor, *præter sui temporis modum properata sunt.* Vbi ad rem agendam non simul addibetur & *industriæ celeritas, & diligentia tarditas, ex quibus diuibus contrariis fit maturitas.*

Au-

omnibus, nec inducuntur, sed irrumpunt. Scilicet parentes eloquentiam pueri induunt adhuc nascentibus. Herculis corhurnos pulioni. Hæc toga, hæc ornamenta, hæc arma. his tanquam fasciis porphyrogennetus excipitur. Maulv vir doctus pro nascentibus, lacentibus, aut dentientibus aut vagientibus. Sed nec illud nascentibus absurdum est. Hyperbole eodem modo intelligenda, quo alterius scriptoris: propria & pecuniaria urbis (Romæ) vitia pœne in utero matris concipi. Prouerbii speciem vtrumque præterre arbitratur Schurzfleischius. Nunc causæ huius parentum consilii a Petronio allatæ explicandæ erant. *Nolunt liberos suos seuera lege proficere. Spes suas ambitione donant. Ad vota properant.* Poterant etiam effectus & exitus enarrari. *Nunc pueri in scholis ludunt, iuvenes ridentur in foro, & quod vtroque turpius est, quod quis peperam discit, in senectute confiteri non vult.* Sed satis est. Lucem quoque aliquam dabunt Muretus (vol. 2, orat. 9.) & O. Ferrarius in operibus variis (p. 94.) Cum vulgo properent, properandum etiam nobis ad paradoxa nostra. Prius tamen de laudatissimo LEGATO SCHÆFERIANO. Rector quidem vernacula pro rostris scholasticis dicit. Argumentum academiæ francicæ hoc anno propositum ad rem præsentem accommodabit. Id erit: *reſum diuinarum vſum ſapientibus honori eſſe.* Deinde *Sam. Genſichen, Muncheberg, Meſo-March, prologi loco lingua lat. pro paradoxorum vſu verba faciet. Ignorantiam laudabilem germ. sermone Georg. Muller, Sommerfeld, Luſ. delineabit. Maximam ſcientiam maxima inſcitia Car. Gottlob Wieck, Elyſtrowerd. Miſn. orat. lat. arguet. At Jo. Chriſtoph. Kappel, Grunberg, Sileſ. obliuionis optabilis cauſamaget orat. germ. & GENEROSISSIMI DOM. BALTHASARIS AB HEINZENAV Satrapæ quondam Petersdorffii, qui egregius post mortem *darawiſſuoi* numero alumnorum insigni de victu prospexit, memoriam excitabit. Eiusdem mistilia librorum trochaico latino nunc quidem *Erdm. Sigism. Heinſius, Sor.* & simul felicitatem eorum, qui carent ingenio prædicabit. Tum *Jo. Chriſtian Mueckſch, Sigan. Sil. serm. lat. docebit, anguſtæ mentis eſſe, ſcientiæ modum non ponere.* Eadem lingua *Chriſtian. Gottbold Fetter, Rauscha Luſ. rationem rationis expertem* demonstrabit. Mittimus alia, quæ poterant addi *de ſigmentis fide dignis, de maximo eo præiudicio, ſi quis ſine præſumptis opinionibus ſe eſſe gloriatur, de felicibus erroribus, de ſtultitia fortunata, de præcipiti cunctatione & cunctabunda præcipitantia, ac ſimilibus. Scepticum probabilem Theodor. Bernh. Lehmann, Beſcou. Luſ. græcæ; calliditatem ſtultiſſimam eodem serm. græc. Chriſtian. Jon. Werckmeiſter, Schœnflies. Neo-March; admirationem & ſapientiæ & ſtultiæ parentem latine Balth. Erdm. Heinſius, Tribell. omnium oculis exponent. Cumque iidem adoleſcentes ingenio ſane vegeto & humaniſſimi, *ſepatiuſio* omnes genere, quod ad eorum commendationem addimus. ſublimiora academiæ ſtudia aggredi in animo habeant, Lehmannus vernacula; Werckmeiſterus latina elegia; Heinſius germanica oratione argumento palmario annexa ſcholæ valedicent. Is de felici abitu elegia germ. non ineleganti *de ſapientiſſimo quoque ſui circumſcriptore* gratulabitur *Jo. Sam. Piſch, Hernſtad. Sil. & nomos a Gotlieb Frideric. Bagemihn* Francof. ad Viadr. concinnatos muſicis que numeris temperatos *Jo. Henr. Breunig* Loosf. Sagan. decantabit. Ea res vt feliciter ſuccedat, & vt candidati, qui iuſtam miſſionem modeſte & placide exſpectare voluerunt, deuitas intelligentiæ morbis, inter paradoxos ſæculi noſtri mores proſperum vitæ ſine offendendi periculo curſum teneant, DEVM precor. Vos autem Macenates, & qui litteris ad bene de rebus ſuis ſperandum iam pridem ſignum ſuſtulſiſtis, dare, quæſo, breui temporis ſpacio aures paradoxoſiſ noſtris aculmatis. & vel auctori-tate veſtra cruditati ſtudioſiorum magis ac magis inualeſcenti medemini.**

P. P. Sorauiz in Luſatia. d. xii. kal. mai. cii. MCCXXVII.

* * *

78 M 428

Sign. (188) fehlt bzw.
coll. nicht vergeben!

Sb.

1077

R.40

A. κ. Ω.
 Vt
 AMPLIFICATORES REI SCHOLASTICAE
 & qui eruditum puluerem attigerunt
 SCHAEFERIANAE LIBERALITATIS PRAECONIVM,
 item
 PARADOXAS
 DE VITIIS IN INTELLIGENDO FREQUENTIBVS
 declamationes,
 nec non
 Adolescentum humanisimorum & spectatae indolis

BERNHARD. LEHMANNI,
 Bescou. Luf.

AN. JONÆ WERCKMEI-
 RI, Schönfliesf. Neo-March.

RDMAN. HEINSII, Tribell, Luf.
 curriculo vmbatico in academias
 studia sua translaturorum

es ad vale nobis dicendum comparatas
 DEO dante, finitis sacris matutinis
 benigne audiant,
 pro eo ac decet, rogat
 &

EXERCITATIONEM
 IN PETRONII LOCVM
 VDIS ROMANORVM STVDIIIS
 IN FORVM PROPVLIS

præmittit
 Jo. Gottfr. Zeiske,
 rector lycei forani.

Sorauiz, Itanno Rothiano.

